

GAZETA

Palatul Cultural

55

Arad

ANTIREVIZIONISTA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
ARAD, STR. NICU FILIPESCU 30.

Organ săptămânal de documentare
Redactor și proprietar: ISAIA TOLAN

ABONAMENTE: Pe un an 130 lei, pe 6 luni 70 lei.
Autorități, instituțiuni, întreprinderi 500 lei.
Autorități și instituțiuni sătești 200 lei.

De Paști

Printele canonic Ion Geor-
dela Orade a făcut de
o mare bucurie tuturor
români cari visează să
odată înfăptuită conto-
biseriilor românești in-
singură. A publicat sub
„Biseriile românești” o
cu răspunsuri dela 40
puntași ai vieții intelectuale
nesti, la o anchetă prin
au fost întrebați: dacă
câ-i de dorit unirea bi-
lor noastre, și dacă-s de
re să se facă printr'o ori-
spre apusul catolic sau
orientalism. Întrebarea s'a
numai laicilor, ca unora
așa de stăpâniți de
dicii confesionale precum
esc să fie preoțimea, și s'a
deopotrivă uniților și or-
șilor. Răspunsurile sunt
la fel în privința marelui
tății a contopirii, sau mă-
unei apropieri între cele
biserici. Se deosebesc nu-
cele date la a doua între-
și anume, se deosebesc
confesiunea interviewatu-
uniții propun fără excepție
în catolicism. Dintre
ocși câțiva au răspuns
pentru orientarea apuseană,
că, iar scriitorul Victor
iu a precizat: pentru ca-
smul francez, nu pentru
dela Roma. Alți doi, trei
torul D. Tomescu d. e.)
mă fără discuție „revenirea
rei la trupină”, revenirea
or la ortodoxie. Majori-
propun o contopire ntr'o
cică națională. Câțiva sunt
ici și cer să se lase lecui-
a seama timpului. D. Bră-
Voinești, care a refuzat
spundă „pentru că nu se
pe” și nu e de dansul să
estece, cere să se despoli-
izeze biserica.

spunsurile, după cum se
sunt foarte contrastante.
de mare măsură, încât
canonic Georgescu se vede
să tragă concluzii cât
oate de sceptice. Totuși,
e S. Sa, ancheta aceasta
necesară. Și dacă n'ar re-
din inițiative ca aceasta
o apropiere. o cunoaștere
rocă, scopul i-i n parte
are păr. Georgescu drep-
E timpul să stăm odată
t și sincer de vorbă despre
rile-acestea, pentru cari ne
nim între noi fără a ne
a unui pe alții. Inceputul
de părintele canonic Ion
gescu vine într'o vreme
rită. Când fricțiunile din-
niți și ortodocși nu mai
tensitatea scandalosă din
ecenți.

Paștile lui Urmanczy et comp.

In n-rul dela Paștile ungurești
al lui „Pesti Hirlep” s'a publicat
sub semnătura lui Urmanczy
Nándor, cel care dimpreună cu
frate-său Ianoș a ars la 1918 de
vii pe Moții dela Beliș, un așa-
intitulat „Psalm pascal”.

„Psalm pascal”, in gura unui
canibal ca Urmanczy, nu poate
fi desigur decât o blasfemie.

Canibalul autor incepe in stilul
psalmilor:

„Preamărescu-Te pe Tine, o,
puternicul meu Domn. Binecu-
vântezu-Ți numele in veacul vea-
cului.

„Mare e măreția mării Tale,
o, Domnul meu. Pe mișei îi
judeci și pierzi pe cei blăstămați.

„Cei dela cari Ți întorci fața,
fi-vor ca iarba depe-acoperiș. Se
usucă de geaba, înainte de vreme.

„Intorsu-Ți-ai Doamne, fața și
dela noi. Ne-ai judecat. Pentru
slăbiciunile noastre (numai! n. tr.)
ne-ai pedepsit, Doamne, și mâ-
nia Ta tot stăruie încă asupra
noastră.

„Osânditu-ne-ai la suferințe, la
suportări de umiliri tiranice, pen-
trucă (notați-vă! - n. tr.) pentrucă
n'am apărât țara ce ni-ai dat-o să
o stăpânim in vecii vecilor”.

Așa se 'ncepe acest păgân „psalm
pascal”, făcând complice pe Dum-
nezeu cu tirania asiatică ce a dom-
nit până la 1918 peste ținuturile
desfăcute de Ungaria, și făcându-l
pe Dumnezeu pedepsitor al ungu-
rilor nu pentru păcatele lor ci
pentrucă n'au ars destui Moți de
vii ca să apere țara nemaghiarilor,
dată lor de Dumnezeu ca să o
stăpânească 'n vecii vecilor!

După această asiatică blasfemie,
canibalul dela Beliș se roagă:

„Nu mai intinde, Doamne,
mult fuiorul mâniei Tale. Ingădu-
ie-ne să prăvălim stânca ce ne
ține inchiși.

„Învată, Doamne, mâinile noa-
stre să lupte, să se bată. Fă voința
noastră tare, hotărâtă, iute, ca din
nou să-i facem pe dușmanii noștri
mici precum au fost.

„Arată-ne, o, Doamne, calea pe
care să pornim, ca să doborim
pe dușmanii noștri, a căror vorbă
totdeauna improașcă minciuni și
ne este spre pierzare.”

Etc., etc.

Așa se scrie la Budapesta, de
Paști, de ziua cea mare a creștină-
tății, de ziua 'n care se cere unuia
fiesțecăruia să zică fiecărui pămân-
tean „frate”. Invierea canibalilor
Ligii Revizioniste nu-i Invierea
Mântuitorului, ci sărbătoarea lui
Anticrist, ziua chemării 'ntrajutor a
lui Dumnezeu (de ce oare nu-i spune
Urmanczy „Dumnezeul unguirilor”),

ca să le arate unguirilor calea pe
care să pornească ca să-și doboare
dușmanii, adevă vecinii pașnici, și
să le ia pământul și viața.

Să le fie teamă unora ca aceștia
câ osânda ce i-a ajuns la 1918
n'a fost deplină? Ce temere de
Dumnezeu mai poate să-lăslui 'ntr'o
inimă păgână care și-l inchipue pe
Dumnezeu unealtă a păcatului?

Canibalul Urmanczy, precum
se știe, are in Ungaria o societate
a sa. Bineînțeles iredentistă, și
bineînțeles întreținută de oficiali-
tate. Se chiamă: „Societatea stea-
gurilor cu moaștele patriei”, și
terrorizează primăriile și pe ce-
tățeni ca să-și desfacă baierile
pungii secătuite spre a ridica in
fiecare comună un așa-zis steag
al patriei, in fața căruia să facă
de gardă in fiecare. Duminecă și
sărbătoare bieții copii constrânși
să facă „sport obligatoriu”, adevă
militărie leventistă.

„Steagul cu moaștele patriei”
din Budapesta e ridicat în piața
așa-zisă a Libertății, in piața cu
cele patru statui botezate ireden-
tiste: a Răsăritului (a Ardealului),
a Nordului (a Slovaciei), a Apu-
sului (a Burgenlandului), a Sudului
(a Bacichii și-a Bănatului), in fața
cărora au loc toate tîmbălăurile
iredentiste ale Budapestei.

Aici, la „steagul” acesta, s'a
comis la Paștile ungurești, ca
la toate Paștile și sărbătorile
iredentei maghiare, un sacri-
leu infernal.

Se știe că biserica catolică
face in seara de ajun a Paști-
lor procesiuni ale 'Nvierii. Pro-
cesiunea Invierii dela Buda-
pesta nu se chiamă a Invierii
Mântuitorului, ci „procesiunea
iredentistă a Invierii”. Acesta i
este numele oficial. E adevă
procesiunea Invierii Ungariei
milenare. Și se face dela bazi-
lica așa-zisă a Sfântului Ștefan
la „steagul” canibalului Urman-
czy și retur. Se iau dela acea-
stă bazilică, unde sunt depozi-
tate in chip sacrileg, steagurile
județelor și municipiilor „ocu-
pate” și steagurile de dată nouă:
al Răsăritului, al Apusului,
al Nordului și-al Sudului,
adevă al Ardealului, al Burgen-
landului, al Slovaciei, al Băna-
tului și Bacichii, și se duc la
„steagul cu moaștele patriei”
din piața Libertății. unde popa
care a purtat in procesiune
potirul cu cuminăcătura, se
suie pe soclu (il puteți vedea
in suplimentul ilustrat din 24
Aprilie al lui „Pesti Hirlep”
și-al lui „Budapesti Hirlep”) și
binecuvântă „steagul cu moaș-

tele patriei” lui Urmanczy
Poate se țin și discursuri, - a-
mănunt despre care ziarele bu-
dapestane au uitat să relateze.
„Procesiunea” pleacă apoi 'na-
poi la bazilica așa-zisă a Sfân-
tului Ștefan, cu coloanele le-
ventiștilor și ale foștilor com-
batanți după ea, ca să depună
la bazilică „steagurile” până la
un nou prilej de manifestație
sacrilegă.

Lucrurile acestea se pe-
trec de multă vreme, și
Vaticanul nu vede schisma,
dupăcum nu o vede nici
pe cea in care a degenerat
in Ungaria și in biserica
catolică maghiară dela noi
cultul „inimii lui Iisus”.

Greco-catolicii din Ungaria, ca
să nu se deosebească nici prin
aceasta de unguri, își sărbătoresc
Paștile odată cu ungurii. Episco-
pia de Haidudorog s'a dovedit
și in această privință simplă u-
nealtă a pan-maghiarismului.

Biserica ortodoxă maghiară, căc'
nu de geaba e o copie fidelă a
celei dela Hajdudorog, serbează
și ea Paștile odată cu romano-
catolicii unguri. Adevărat că e și
mai puțin decât cea greco-cato-
lică ținută să respecte vr'un rit.
E doar, precum se știe, schis-
matică (ne referim la a excro-
cului Németh dela Senteș, pen-
trucă despre celelalte biserici or-
todoxe „maghiare”, dela Kecse-
mét, dela Mișcolț, etc., etc., cari
se supuseseră patriarhiei de Con-
stantinopol ca să nu aparțină e-
piscopiei sârbești de Buda, și au
fost restituite astă toamnă, după
trecerea lui Németh la monofisiți,
episcopiei sârbești, ca să nu cadă
in schismă, - zic, despre-acestea
n'avem încă cunoștiință ce s'a a-
les de ele: se opun schismei lui
Németh? se apropie de ea?)

Precum se știe din nenumăra-
tele noastre relatări despre 'n-
cercarea „episcopului” Németh de a
maghiariza biserica ortodoxă din
Ungaria, Németh nu e recunoscut
de ministerul de culte maghiar,
pentrucă legile 'n vigoare in Un-
garia nu cunosc ortodoxia mono-
fisită (care nu recunoaște amân-
două naturile lui Iisus, omenească
și dumnezeiască); prin adresa,
însă, prin care i-a adus astă toam-
nă la cunoștiință că nu-l recu-
noaște, ministerul l-a 'nvitat pe
Németh să-și organizeze o biserica
monofisită, ca să capete mai apoi
autorizarea. In momentul de față
„episcopul” Németh (făcut episcop

Urăm cetitorilor noștri
și tuturor fraților români
sărbători fericite.

Ghiara Budapestei

In vreme ce la Budapesta se serba
'Nvieria Mântuitorului in chipul sa-
crileg ce-l arătăm in coloanele de-
alături, in coloniile ungurești din
județul Aradului - foste înainte
vreme sate românești - Paștile ca-
tolice din anul acesta au fost săr-
bătorite cu atenție antivalabe de cea
mai destială speță.

Au inceput să se țină lanș in
cele câteva colonii maghiare ale ți-
nutului nostru aceste mărzave aten-
tate, inaugurate acum câteva săp-
tămâni cu desarmarea și cu mal-
tratarea jandarmilor din Adea cea
odinioară românească. La Rovine
(Pecica Maghiară) o bandă de be-
țivani s'a năpustit cu cușitele pe doi
români ce s'au rătăcit pela petrece-
rea ungurească, și dupăce i-au o-
morit spintecându-i s'au pus pe
un aldămaș sălbatic ca in vremile
lui Arpad, sărbătorindu-și crima,
„biruința”. Tot la Paștile ungurești
a fost omorit la Sânleani un agent
fiscal dela administrația financiară
din Arad, Ioan Banu, pentrucă a
cutezat să și facă datoria și să 'n-
vite pe niște unguri ce jucau la os-
pătărie cărți cu cărți de joc din Un-
garia, să i arate dacă-s stampilate
după lege.

E ne'ndoelnic că banditismele ace-
stea nu-i ispravă bețivănească in-
tmplătoare. Criminalii nu și-au
astămpărat setea de sânge valab
numai din îndemnul inimii lor. O-
dată cu pedepsirea criminalilor, au-
toritățile trebuie să caute ghitara Bu-
dapestei care unelțește prin coloniile
ungurești răsărite in deceniile din
deceniile din urmă ale stăpânirii
maghiare in ținutul acesta româ-
nese, și s'o taie energic din rădăcină.
Ca să se taie pe veci pofta, oricui
de-a mai îndrăzni să se atmgă 'n
țara aceasta de un român.

Chioșcarul de ziare din gara Arad
a predat acum trei zile poliției pe
o doamnă minoritară, sau poate
străină, care dupăce La tras la
răspundere că de ce e confiscat nu-
marul de Paști al gazetei buda-
pestane „Ujsag”, a început să țipe
că aici e pământ unguresc, ba că-i
unguresc tot acest pământ până la
Brașov. Întrebăm: Ce s'a ales de
cercetarea acesei impertinente?

Autorul incendiar, cunoscut ce-
titorilor noștri, care semnează la
Budapesta cu pseudonimul Székely
Mozes romane de instigație antiva-
lahă, a fost in sfârșit descoperit,
arestat și predat consiliului de
război din Cluj. Il chiamă Daday
Lorant și e moșier din județul
Someșului.

Paștile lui Urmântzy et comp

(Continuare din pag. 3-a)

de patriarhul schismatic din Homs) nu mai este oficial parohul Senteșului. Credincioșii i-au tăiat leafa și l-au poftit să iasă la 1 Mai din casa parohială, iar oficialitatea (ca să-i silească totuși să se risipească și să treacă apoi la Németh) le-a sigilat biserica, sub cuvânt că-i apără în contra excrocului, care ars la dânsul cheile.

Ei, bine!

Ziarul „Magyarság”, care a fost tot timpul monitorul acțiunii acesteia a lui Németh de maghiarizare a bisericii ortodoxe, a publicat la 19 Aprilie următoarele:

„Paștile ortodocșilor din Senteș. — Primarul Senteșului, după cum se știe, referindu-se la îndrumarea ministrului de culte, a închis și-a sigilat biserica ortodoxă de acolo. Biserica ortodoxă maghiară (sic! — n. tr.) rămâne închisă până când ministerul de culte nu va da primarului ordin s-o deschidă. După cum suntem informați, credincioșii ortodocși maghiari din Senteș vor face în scopul acesta încă înainte de sărbători demersuri la minister, pentru că dacă ministerul nu le ascultă cererea, rămân de sărbători fără biserică. De altfel episcopul ortodox (sic! — n. tr.) Ștefan Németh și-a înștiințat credincioșii că va face la sărbători slujbă în capela sa de-acasă” (adecă din casa parohială).

Bine n'țeles că n'am putut afla din n-rele următoare ale lui „Magyarság” precum nici din alte ziare budapestane, că ministerul ar fi aprobat deschiderea bisericii. Nici nu ni-am închipuit așa ceva, căci e știut doar că tocmai acesta a fost scopul oficialității când a închis biserica din Senteș: ca să-i lase pe credincioși fără biserică și să-i împingă în brațele lui Németh. Doar nu degeaba a mers Németh cu plocoane și hârtii dela oficialitate la patriarhul dela Homs. Schisma lui Németh n'a ieșit numai din capul lui, după cum și la instalarea sa ca paroh al parohiei Senteșului, aparținătoare până la 1918 episcopiei ortodoxe a Aradului, a lucrat mâna oficialității și-a lui Urmântzy, precum a mărturisit-o singur Urmântzy prin „Pesti Hirlap”.

În loc deci să citim vr'o n'științare că li s'a redeschis de Paști credincioșilor din Senteș biserica, ni-a fost dat să cetim în același monitor al excrocului, în „Magyarság” (n-rul dela 21 IV), următoarele:

„Cuvânt arhieresc către credincioșii bisericii maghiare ortodoxe. — Ștefan Németh, mitropolitul (sic! — n. tr.) maghiar ortodox, a adresat credincioșilor săi (cari? — n. tr.) următoarea pastorală arhierescă:

„De sărbătoarea învierii Domnului Iisus trimit binecuvântarea mea arhierescă tuturor credincioșilor și credincioaselor mele cari lucrează și sufăr pentru patria maghiară și cari în lupta Noastră grea purtată pentru ideea națională maghiară și pentru biserica ortodoxă maghiară, poartă pe umerii lor crucea calvarului dulcelui Mântuitor. Avertizez din dragostea mea arhierescă pe fiecare credincios, să nu uite că fiecare lucru mare din lume pur-

cede dintr'o dragoste însuflețită, și le atrag conducătorilor atenția că puterea nu e o hârtie de licență pentru despotisme, ci e o obligație la bine, și de aceea să se poarte bine cu supușii lor, căci dragostea e poruncă dela Hristos. Puterea și dreptul servesc binele public, dacă se află în mâinile unor oameni cu dragoste însuflețită, dar devin jug al robiei trupești și sufletești, dacă cei ce le stăpânesc nu știu cum să le aplice. Amintirea măritei Invieri a Domnului să le fie de îndemn tuturor acelor cari cred în învierea Ungariei și n'punerea pe roate a bisericii ortodoxe maghiare, și să le aducă credincioșilor mei pacea sufletească de mult adăstată”.

Precum se vede deci: Paștile au fost pentru uneltitorii din Ungaria prilej ca să-l readucă pe Németh în scenă. Nu mai departe decât acum câteva săptămâni, poliția din Senteș l-a condamnat pe excroc la amendă penală, pentru că a uzurpat titlul de episcop și de mitropolit, iar acum e lăsat să dea pastorale și s'adune lume la slujbe slujite la casa parohială, în vreme ce credincioșii cari i se opun, lui și schimei, nu sunt lăsați de oficialitate să intre în biserică.

Adevărat că condamnarea polițienească se referea la o faptă săvârșită pe vremea când excrocul nu obținuse încă titlul de vlădică și mitropolit (amândouă de odată) dela patriarhul monofisit, ci numai se lauda mintind că a fost făcut episcop de patriarhul dreptcredincios al Ierusalimului. După socoteala oficialității maghiare, condamnarea polițienească n'are nimic a face cu situația actuală a excrocului, cu toate că această situație actuală a fost declarată nerecunoscută prin adresa de astă toamnă a ministrului.

Purtarea oficialității ungurești, precum vedeți, e cât se poate de echivocă. Dar tocmai asta se urmărește. Ca excrocul Németh să poată pescui în tulbure, și să poată prezenta ca mâine drept biserică maghiară ortodoxă pe o mână de credincioși organizați.

Să luăm deci iarăși aminte la ceea ce se pune la cale la Senteș!

Debutul băiatului vlădicii Makkai în parlamentul unguresc

Măine se'ntrunește noul parlament al guvernului Gömbös.

Semioficiosul guvernului, „Budapesti Hirlap”, a publicat în vederea aceasta în n-rul de Paști o seamă de declarații de ale deputaților guvernamentali: despre discursurile ce le vor rosti, despre ceea ce așteaptă dela acest parlament, etc.

Unul dintre interviewați, ziaristul Ioan Makkai, a făcut cunoscut că întâiul discurs ce-l va rosti sa ve referi la ungerii din Ardeal.

Makkai acesta e băiatul episcopului protestant Alexandru Makkai dela Cluj. S'a ales trântind pe preșe-

Ministerul de agricultură a luat o hotărâre interesantă, care va putea să fie de cel mai mare folos și țării și țărănimii noastre. E vorba să s'aducă feciori din vechiul regat, între 15—18 ani, ca să facă timp de un an practică agricolă la gospodării din județele Brașov, Sibiu, Târnava-Mare, Târnava-Mică, Arad, Timiș-Torontal. Tot astfel se vor duce apoi tineri din Ardeal și Bănat în vechiul regat, ca să unosească gospodăritul de acolo. Alegerea tinerilor și-a gospodărilor la cari vor fi plasați, se va face cu multă băgare de seamă, prin Camerele de agricultură. S'au dat instrucții Camerelor agricole să apeleze la gospodării din județele ardelenne și bănățene amintite, ca să primească pe timp de un an tineri din vechiul regat, obligându-se să-i trateze n'asa fel ca și cum ar face parte dintre membrii familiei. Tinerii cari vin să facă practică agricolă vor fi aleși dintre elementele destoinice și cum se cade, sănătoase, din părinți cu cel puțin 10 hectare de pământ, având să fie plasați la gospodări cu totată avere, din regiuni cari au aceeași climă ca și regiunile de unde vin ei. Vor aduce cu dânsii un rând de haine de lucru, un rând de haine de sărbătoare, un cojocel, un suman, trei rânduri de albituri, o pereche de bocanci de lucru și una de sărbătoare, trei prosoape și o pătură. Drumul li se va plăti de către Camerele de agricultură ale județelor de unde vin, și tot ele le vor da lunar o indemnizație bănească, pentru ca să-și acopere eventualele cheltuieli. Gospodării nu vor avea cu dânsii nici o cheltuială, arătându-se numai să le dea hrană și tratament familiar, în schimbul muncii ce o vor presta delaolaltă cu membrii familiei.

Inițiativa aceasta ce-a luat-o ministerul de agricultură, urmează să se pună n'aplicare îndată după Paște.

Folosul ei e de prisos să-l mai accentuăm. Nici o școală nu-i așa de bună ca practica făcută departe de ai tăi, lucru pe care îl știau așa de bine maistorii de pe vremuri, cărora nu li se dedea certificat ca să-și poată practica meseria decât după ce au stat calfe pela maistori din alte orașe, dela cari să poată învăța lucruri ce n'au avut cum să le nvețe în locurile unde și-au făcut ucenicia. Tot astfel gospodării de mâine ai vechiului regat vor putea multe învăța dela gospodării de aici, precum și viitorii

gospodari dela noi vor putea să nvețe multe în vechiul regat. Vorba ceea: cine vede multe, știe multe...

Mai avem de adăugat că ni-ar fi plăcut să vedem trecut printre județele unde se aduc tineri din vechiul regat și județul Căraș. Adevărat că tinerii aduși acolo — ca de altfel și cei ce vor veni în județul Timișului — vor cunoaște obiceiul prost al însurătoarei la o vârstă fragedă, dar de altă parte ar fi o binefacere să-i vedem că vin acolo ca să nu mai plece. Sunt în Bănat sate unde rânduri întregi de case stau pustii, din pricină că se împuținează populația. Ajungând aici, familiarizându-se cu lumea de aici, tinerii din vechiul regat s'ar simți eventual ipitiți să rămână în familiile la cari au făcut practică gospodărească, și ar aduce în aceste familii o vicia nouă, o vigoare nouă, care le-ar scăpa de pieire și ar reda populației românești a Bănatului înflorirea ce-a avut-o pe vremea când nu cunoștea sistemul străin al omoririi copiilor înainte de-a se naște. Oameni din aceste sate bănățene osândite pieirii și acapărării de către străini, ne spun că acei câțiva regățeni sau ardeleni ce s'au stabilit până acum prin satele Bănatului, sunt singurii din sat cu familii mai mari decât de un copil sau de doi, și familiile lor sunt cele mai sănătoase. Ar fi deci o adevărată regenerare a Bănatului o așezare între bănațeni a unor români din alte părți, — cu singura condiție însă, ca cei ce vin acolo fără să se stabilească, să nu ducă din Bănat practicile cari au făcut s'ajungă Bănatul în coada cozii în privința nașterilor.

De-aceia salutăm cu bucurie inițiativa ministrului de agricultură, dar cerem preoțimii, dascălilor și gospodărilor cumiți și așezați, să ferească pe acești tineri de tot amestecul cu lumea stricată. Intelectualii satelor noastre vor putea avea în tinerii aceștia un mare sprijin. Li vor putea pune să nvețe pe flăcăii satului hore și alte dansuri românești, vor putea ndemna pe fetele din sat să coase ca în satele de unde au venit acești tineri, ș. a. m. d.

De încheiere inc'o vorbă. Tinerii ce vin din vechiul regat să fie puși să dea declarație că se vor purta în portul din satul lor, ca să fie de indemn satelor noastre unde portul s'a corcit peste măsură. Tot astfel tinerii din satele noastre cu port înstrăinat cari pleacă la practică agricolă în vechiul regat, să fie obligați să se întoarcă în port românesc.

acolo să facă militarie sau cel puțin să nvețe spionaj în folosul Ungariei!

De altfel însuși episcopul Makkai are legăturile cele mai strânse cu Ungaria. Proza sa apare cel puțin odată pe lună în ziarele budapestane, scrisă anume pentru ele, și cetitorii noștri o știu că nu este de loc „episcopescă”. Reamintiți-vă numai ceea ce a scris acum câteva săptămâni în „Budapesti Hirlap”, despre datoria Ungariei de a face reforme sociale, pentru că atunci când vor veni schimbările geografice(!), ungerii ce vor reveni la Ungaria să nu se simtă ispitiți a n-torace Ungariei spatele.

Ști

Italia a trimis la început săptămânii trecute noi trupe muniții în Africa orientală.

Stagiul militar al marilor francezi va fi sporit în primă această dela 23 de luni la 3 luni.

La București va apărea cu ceperă dela 10 Mai un nou ziar naționalist, ziarul amintit „Porunca Vremii”, care va apărea până acuma săptămânii.

Societatea corală „Craia” din Timișoara va da concertul ză de 30 Aprilie la T-Serviciu în ziua de 2 Mai la Atena, în mână din București, iar la de 3 Mai la Brașov.

Concertele sunt închinatelor lui compozitorului Sabu Drăgoi.

Un domn dela „Erdélyi Hirlap” din Arad, Alex. Károly, a publicat în numărul dela Paștile ungurești al gazetei budapestane „Magyar Hirlap”, un articol de instigație despre statu Kossuth și despre statula „Ligății” dela Arad, demonstrate cum se știe acum 10 ani și zăte spre veșnică odihnă zarma pomplerească.

Nu i-s de-ajus redactorii „Erdélyi Hirlap” coloanelor zetei instigatoare dela Arad care lucrează?

Ne-am mai ocupat de delegația internațională ce se deschide la Budapesta, în legătură cu agenda deșantată ce i s'a dat prin presa maghiară dela

Cu privire la târgul acestor rectle Căilor noastre ferate deunăzi următorul comitat

„Anul acesta reducerile A.R. F. R. pentru vizitatorii de a fost de mostre din Budapesta, dela 20 Aprilie, și nu de la Na Aprilie, cum s'a publicat în Po

Precum vedeți, nu se poate spune că direcția căilor ferate nu e culantă. Acum Răpduceri pentru târgul dela cunopesta cu o întreagă săpărește înalte de deschidera țării. Ca să nu scape niciunul din cetățenii noștri maghiari și hlarizați ocazie ca să se cu instigații în contra patrii.

La 15 Aprilie a explodat dobânzilor semestriale de milioane dolari ce trebuia plătească Germania Unite ale Americii după emise pe baza planului Guvernului german a refuzat să plătească. Statele Unite adresat Germaniei un enegic.

Citim în ziarul „Unirea” următoarea știre noștră: „Organizația națională (cuanta mihalachistă) din rețea de Albastru a escuș partid pe d. N. Vasilescu care a aderat la acțiunea Valda pentru promovarea mentului românesc.

În locul d-sale, președintele 21 a fost numit Friedmann”.

Adunarea generală a „Ligii antirevizioniste române”

D. STELIAN POPESCU
Președintele Ligii Antirevizioniste

Liga Antirevizionistă Română își va ține adunarea generală din anul acesta în ziua de 26 Mai, la ora 10 dimineața, în sala de conferințe a Ligii (sala festivă din palatul ziarului „Universul”), str. Brezoianu nr. 25.

Sunt rugate toate comitetele județene să trimită delegații, iar acolo unde delegațiile împiedică trimiterea

delegației, este rugat să participe personal președintele comitetului județean sau împuternicitul său legal.

Comitetele orașenești pot participa deasemenea prin delegațiuni sau prin președinții lor.

Delegații vor beneficia de o reducere de 50% pe C. F. R., fiind luna Bucureștilor.

Somități ungurești

A răposat săptămâna trecută a fost înmormântat cu mare pompă fostul guvernator al Băncii Naționale Maghiare Alexandru Popovici, retras din postul acesta acum trei luni pentru motive de boală.

Răposatul a fost o capacitate cunoscută îndeobște. I se datoră în mare parte echilibrarea de după război a finanțelor ungurești. Ziarul „Magyar Nemzet” spune în necrologul ce l-a scris, că Alexandru Popovici era un om cu ochii strălucitori și cea mai bună acoperire metalică a bancnotelor maghiare.

Am căutat în biografia ce i s-a scris cu prilejul morții să aflăm originea etnică a decedatului, fiindcă un lucru era știut îndeobște: că Al. Popovici nu era maghiar. Toate ziarele budapestane s-au ferit însă prudent să arate de ce neam a fost, ba până și unde s'a născut. Au arătat numai atât, că tată său a fost magistrat la Zombor (în Bacica reventă Iugoslaviei), și pe urmă septemvir la Budapesta. S'ar putea deci deduce că era de origine sârbească. Precum se știe însă, s'a afirmat nu odată că-l cunoaștem, și rămâne să-l aflăm cu timpul.

Precum am arătat când s'a constituit la începutul lui Martie noul guvern al generalului Gömbös, ministrul de Interne de astăzi al Ungariei, maiorul dela remontă

Nicolae Kozma de Leveld, fost până 'n Martie director al agenției telegrafice maghiare, ar fi după o știre dată de publicația clujeană „Erdélyi Kurir” de neam valah.

Am reprodus această informație de-o parte pentru că redactorul numitei publicații, Andrei Szögyéni Kiss, a fost director al presei la Budapesta în anul dintâi al hortismului și cunoaște bine de tot împrejurările și oamenii din Ungaria de astăzi, iar de altă parte pentru că la numirea lui Kozma (scris de „Erdélyi Kurir” Cosma) în fruntea ministerului de Interne, ziarele budapestane s'au mărginit fără excepție s'arate că-l biat de general, dar n'au spus un cuvânt despre nașterea lui, totașa cum n'au spus nimic despre nașterea adineauri amintitului Popovici.

„Erdélyi Kurir” din 21 Aprilie revine cu amănunte asupra originii lui Nicolae Cosma. Și arată că nu-l român decât după tată, iar după mamă-l evreu, copil din flori al unei evreice măritate după Izrael Schwartz, făcut cu căpitanul de husari Francisc Kozma „sau Cosma” (generalul pensionat de astăzi Kozma de Leveld) care l-a luat mai apoi copil adoptiv.

Schimbarea de guvern din Bulgaria

Din pricină că voise să interneze pe foștii prim-miniștri Tančov și Gheorghiev, cari începuseră în vremea din urmă o acțiune politică opoziționistă, dar poate că și din motive de politică externă, guvernul generalului Zlatev a trebuit să-și dea demisia.

Noul guvern bulgar a fost alcătuit acum săptămâna, cu Toșev la președinție, cu fostul ministru al palatului Chiose Ivanov la externe, cu generalul Rașcu Atanasov, fost subșef al statului major, la interne, cu generalul Radev la instrucție, cu guvernatorul Băncii Naționale Riașcov la finanțe, cu președintele de Curte de apel Ante Karaghiosov la justiție, cu generalul Zanev, fostul comandant de pân'aci al garnizoanei din Sofia, la război, cu Moșanov la economie, cu redactorul Kosuharov la comunicații și cu Nicola Ioțov la muncă.

Toți membrii noului guvern sunt oameni de încredere ai regelui.

Din lista noului guvern lipsește Batolof, a cărui trecere pe externe însemnase o apropiere între Bulgaria și Iugoslavia. Noul prim-ministru a dat o declarație că guvernul său va menține prietenia cu toți vecinii, și că nu-i adevărat ce se vorbește, că ar fi sub influența organizației macedonenilor și că s'ar îndepărta prin urmare de Iugoslavia. Rămâne să vedem.

Minunea Invierii adevărată de știința modernă

— Razele infra-roșii au autentificat fotografia urmelor corpului lui Iisus depe giulgiul în care a fost coborît în mormânt. —

În numărul depe Nov. 1934 al revistei franceze „Je sais tout” s'a publicat sub semnătura inginerului de arte și manufactură Maurice Bert un articol cu adevărat senzațional, care se cuvine arătat și cetitorilor români cu prilejul zilei luminate de astăzi. Autorul arată că placa fotografică și razele infra-roșii înregistrează bine de tot urmele altfel nedistinsse cu ochiul liber, ce au rămas depe corpul Mântuitorului pe giulgiul în care a fost coborît în mormânt.

Peregrinările giulgiului sfânt

Giulgiul acesta fusese păstrat ca o relictă sfântă de creștinii din Asia Mică, și a ajuns în Europa la anul 1206, adus cu prilejul celei de a patra cruciade de împăratul cel Roșu al Germaniei. A ajuns în orașul Besancon din Franța, a dispărut apoi cu prilejul unui incendiu, la 1350 a fost regăsit în orașul Troyes din Franța, de acolo a ajuns la St. Hyppolite, apoi la Chimay în Belgia, unde pictorul Dürer a reprodus în mod fidel amănuntele depe giulgi într'un tablou păstrat până 'n zilele noastre. Sfântul giulgi a ajuns mai apoi la Chambery, unde un incendiu amenința în anul 1532 să-l nimicească. Aceasta l-a fost ultima reședință în Franța. A ajuns mai apoi în stăpânirea casei domnitoare de Savoia, care l-a transportat mai pe urmă la Torino, în Italia, unde se găsește și astăzi. Sfântul giulgi e expus acolo vederii obșteștilor din 30 în 30 de ani, și se adună atunci lume drept credincioasă din toate țările ca să-l vadă.

Iniția fotografiere a giulgiului

După ce s'a inventat fotografia, casa domnitoare a Italiei a dat la 1898 încredințare cavalerului Pis, cu prilejul unei expunerii la sorocul de 30 de ani, să facă depe sfântul giulgi o fotografie. S'a produs atunci un lucru extraordinar. Ceea ce ochiul liber nu vedea căci cu ochiul liber nu se văd decât niște pete incolore și neregulate, s'a înregistrat pe placa fotografică, desemnându-se pe placă chipul lui Iisus, cu o față bine determinată. La noua expunere după 30 de ani, la 1931, urmele depe giulgi s'au imprimat pe placa fotografică și mai bine, datorită perfecționărilor ce s'au adus între timp fotografiilor.

Colțul pascal

O explicație a conservării urmelor depe giulgi

Rămâne de știut — spune în continuare d. Bert — cum a putut țesătura giulgiului să înregistreze o urmă atât de precisă a corpului lui Hristos.

Timp de secole a trebuit lumii să se mulțumească cu garanțiile istorice ale tradiției, pentru a autentifica faimoasa relictă de acum, și iată știința pune la dispoziția cercetărilor mijloace noi de investigație, ale căror rezultate au, între altele merite, pe acela de a face zădărnice orice polemici.

Să dăm dreptate bisericii, căci ea nu s'a opus niciodată la asemenea examene. Ea a acceptat totul: fotografiile cu ajutorul oricărui fel de radiațiuni și de curând cu plăcile infra-roșii la lumina Ultra-Violet: prevalări și analizări.

Nu vom scrie aci toate experiențele făcute de eminenti învățați pentru a stabili procesele de înregistrare prin giulgi. Vom rezuma concluziunile. În realitate fenomenul n'avea nimic miraculos înrânsul: un giulgi presărat cu alois (sabor), îngălbenit sub influența aburului amoiacal pe care-l degajase suprafața pielii omului; pe de altă parte sângele uscat se moale la contactul aburilor amoiacali. Se poate astfel decalca pe o țesătură (materie, stofă) sau chiar să fie absorbit de aceasta ca de un tampon; de aci multiplele urme revelate de fotografie, cari situază locul plăgilor (rănilor), al flăcărilor provenite din bruciașezare a coroanei de spinii, apoi rănilile răstignirii, și în fine împunsătura de lance, care pare de altfel să nu-l fi atins pe Iisus Hristos decât după ce a murit.

Toate încercările de laborator sunt concordante, însă este un punct asupra cărui căruia e bine să insistăm: în materie de fotografie și pentru a se obține imaginea ce ascunde, atât de perfect reușită pe sfântul giulgi a trebuit să fie expusă aparatul fotografic cu placa infra-roșie cel puțin două zile încontinuu: înainte de acest timp fotografia este complet nereușită și nu dă decât o umbră și lumină uniformă.

Știința modernă afirmă, că giulgiul trebuie să fi rămas cel mult trei zile cu cadavrul înfășurat în el. Și iată, Evanghelia susține la fel că învierea lui Iisus Hristos a avut loc la revărsatul zorilor celei de a treia zi.

Poți să nu fii credincios. Această confirmare vine însă după 19 secole.

Rănilile ce se văd pe giulgi

Precum îl descrie inginerul Gerard Cordouier, diplomat al Institutului de optică și detașat la serviciul foto-aerian al miniștrilor (Continuare în pag. 4-a)

CEA MAI BUNĂ REVISTA ILUSTRATĂ DIN ȚARĂ
TIPĂRITĂ ÎN CONDIȚIUNI TECHNICE
SUPERIOARE, PE HĂRTIE CROMO, ESTE

ILUSTRATIUNEA ROMÂNĂ

EDITATA DE ZIARUL „UNIVERSUL”

Situația Ungariei văzută de controlorul financiar al Genevei

Ziarele budapestene din 24 Aprilie au dat publicității raportul despre situația Ungariei din ultimele două luni, până la 31 Martie, compilat de d. Tyler, controlorul Li-

gii Națiunilor peste finanțele maghiare. Vom reproduce din acest raport părțile mai instructive:

Deficit excesiv și sporiri de cheltuieli și de impozite

Controlorul genevez constată că în perioada aceasta de nouă luni încasările cât și cheltuielile au fost mult mai mari ca în perioada corespunzătoare a anului trecut. Urcarea aceasta a încasărilor a rezultat numai din impozite, deoarece uzinele și fabricile rămânând închise au produs deficite mari. Cu toată măsurarea a încasărilor de impozite, ceea ce cu alte cuvinte înseamnă lichidități și rigori fiscale mai amănunțite, restanțele de impozite sunt mai mari decât în perioada corespunzătoare a anului trecut. La 28 Februarie c. r. impozitele restante erau de 290.6 milioane pengő (opt miliarde de lei), în timp ce la 28 Febr. 1934 erau de 287.9 milioane. Cu toate acestea: S'a încasat mai mult

decât în trecut, și totuși restanțele-s mai mari ca în trecut. Ceea ce înseamnă că nu s'au înăspri numai execuțiile, ci s'au sporit și impozitele, sau s'au introdus impozite noi. În privința aceasta „Gazeta Antirevizionistă” a publicat până acum dovezi nenumărate și foarte grăitoare.

Cheltuielile

Cheltuielile statului s'au sporit deasemenea. În anul bugetar 1932/33 fuseseră de 608.1 milioane, iar în anul 1934/35 au fost de 608.6. Aceasta în vreme ce în toate țările bugetele s'au redus în chip considerabil. Din suma de 608.6 milioane, 62.2 milioane (adecă aproape două milioane de lei) s'au cheltuit pe prevederile bugetare.

Deficitul căilor ferate și șperțurile iredentistilor dela TESz

Un capitol special e închisat de raportul dlui Tyler deficitului căilor ferate, cari au trebuit astăzi ajutate de stat. Controlorul genevez spune că deficitul acesta datorită recoltei proaste a căilor ferate, deci scăderii transportului.

Dr. Tyler ar fi putut să amănască și despre destăinuirea senzațională făcută astăzi în parlament de conștii Somsich: că direcția generală a căilor ferate dă Asociației iredentiste dela Budapesta. Șperțuri de câte un pengő pe filieră (48 de lei) de fiecare cale ferată ce-l aduce cu reducere transport la exhibițiile iredentiste la Budapesta.

Recum se știe, TESz de sub conducerea lui Gömbös și a colaboratorilor de franci franșezi Baross și Szörtsey, este organizația ireden-

tiste din Ungaria, și a fost mereu discutată după atentatul dela Marsilia în legătură cu Iankapuzta. De-o parte căile ferate îi dau acestei asociații iredentiste șperțuri de fiecare dintre zecile și sutele de milioane de călătorii ce îi aduce la exhibițiile iredentiste, iar de altă parte le dă acestor călători reducere de călătorie. Și totuși vina deficitelor MAV-ului o poartă numai recolta slabă a anului trecut!

Datoriile interne și externe

Din capitolul datoriilor interne și externe reținem că Ungaria nu și-a plătit creditorii, și că datoria internă și externă i s'a ridicat la 604.3 milioane pengő (18,129 milioane lei).

Rezultatul real al legăturilor revizioniste cu Italia.

Capitolul referitor la export și import e cât se poate de instructiv.

Ni s'arată că mai bine de trei sferturi din exportul țării nu produce devalute. Apoi, că exportul anului 1934 a fost în mare scădere față de al anului 1933, dar nu numai cantitativ ci și în altă privință: Ungaria nu mai exportă făină ci numai grâu și nici cărnuri preparate ci numai animale vii. *Exportul în Austria a scăzut, deasemenea și în Italia. În schimb s'a sporit atât importul din Austria cât și cel din Italia. Astăzi se cheamă marele succes al convenției dela Roma cu care generalul Gömbös se laudă pe toate drumurile.*

De încheiere să reținem din capitolul referitor la consumația internă, că a scăzut mult și consumația articolelor de primă necesitate și a celor fabricate.

Pățania babei iredentiste Fedák Sári cu justiția americană

Un ziar budapestan a anunțat săptămâna trecută că s'a început la 15 Aprilie la judecătoria din Hollywood judecarea procesului artistelor maghiare Fedák Sári și Aknai Vilma. Pe ziua de Joi, 25 Aprilie, zierele budapestene au vestit după o telegramă particulară că procesul s'a sfârșit cu achitarea acuzatelor. Rămâne să vedem dacă-i adevărat.

Cititorilor noștri li-i cunoscut cazul acestor artiste ungueroaice. Fedák Sári plecase în America anul trecut, cu un film revizionist, ca să facă propagandă în contra tratatului de pace dela Trianon. Succesul propagandei i-a fost nul, iar de altă parte vestita artistă s'a băgat în bucluc înșelând fiscal american cu taxele de spectacole. A fost umărită și a fugit la Budapesta, de unde apoi s'a întors cu o altă artistă, cu Vilma Aknai, ca să-l șantajeze pe

Sămbătă a fost săptămâna, la 20 Aprilie, s'au prăznuit la Oradea 16 ani dela intrarea trupelor românești eliberatoare în capitala Bihorului.

Reamintim în legătură cu aniversarea aceasta lista mucenicilor județului Bihor, cari au căzut în anul izbăvirii victime de ultimă oră ale aslatismului ungueresc:

Dr. Ioan Ciordaș și dr. Nicolae Bolcaș, avocați în Beiuș și fruntași ai mișcării românești din Bihor, asatinați mișelește în hotelul satului Lunca.

Mateoc Nicolae, tată a trei copii, din Beli, împușcat.

Gheorghe Groza și Miru Ungur, țărani din Bănlăca, puși să-și sapa groapa apoi împușcați pe marginea ei de locotenentul Molnár Ernő.

Bologan Dumitru, țăran din Birtin, împușcat.

Vasile Filip, cleric din Bojoi, ucis cu baloneta.

David Tepele și Dumitru Tepele din Bratca, omorîți.

Tănase Pele Pulu și Tănase Pele Bibu din Câmpul de Jos, împușcați.

Teodor Magdacl și Ioan Sorca din Clutelec, împușcați.

Mihai Brândăș din Beznea, împușcat.

Filimon Dolog și Mihai Dolog din Criștiorul de Jos, omorîți în bătl.

Fetița Elena Tomșa din Criștiorul de Jos, împușcată.

Preotul Mihai Dănilă din Dăjir, bătl, împușcat și lăsat în mijlocul drumului.

Gheorghe Fălcuț din Flăieș, împușcat.

Vasile Rădac al lui Ionuț, din Câmp, împușcat.

Maria Bara din Haieu, împușcat.

Ilie Toader, moșneag din Lușeu de Jos, schingiuit.

Iosif Silaghi Varga din Mădăras, împușcat în căruță în timp ce-și aducea acasă lemne de foc.

Popa Ioan al lui Oșel din Șeblăș, omorît.

Ștefan al lui Simon din Băița, Vasile Ghergariu din Băița, Pașca Ilie a Ciutului, Tuduc Costan a Licușii, Boldor Vasile a Anei, Boldor Marinca, Roman Marinca, Heneș Ileana, Pașca Anisie a Lili Costei, — copil, femeie și bărbat împușcați la 2 Martie la Sighiștel.

Micula Petruț a Popii, din Poiana, împușcați.

Toma Petrișor a Hucului și Tuhan Gheorghe, împușcați.

Teodor Corb din Tețche împușcat; mamă-sa Rusanda Gul străpunsă cu baloneta.

Soția lui Hogea Ion din Țigănești, omorîță.

Ștefan Stoia al Marcului din Șohodolu Vașcăului, omorît.

Popovici Flore din Sănlăzăr, ucis.

Nicolae Bogdan din Vașcău, omorît lângă Lunca.

Fie-le pomenirea veșnică!

Căsătoriile mixte la Budapesta

Dupăcum arată ziarul „Magyar-ság” din 21 Aprilie crt., procentul căsătoriilor mixte încheiate la Budapesta între creștini și evrei a fost în anul 1904 de 11.1%, în anul 1912 de 14.5%, iar în anul 1934 de 19%. În 40 de ani, de când s'a introdus în Ungaria căsătoria civilă, s'au încheiat la Budapesta între evrei și creștini 18.267 de căsătorii.

Românii din Ungaria

Câteva date statistice românești și unguerești asupra Românilor rămași în Ungaria după tratatul dela Trianon. Satele românești din apropierea frontierei noastre dela vest —

— Studiu statistic —

de: Petre Petrinca

Comuna Vecherd, are 1500 locuitori români. Are o biserică ortodoxă și fără învățător.

Comuna Jaca, are 800 români, 1 biserică, fără preot, și învățător. E cu totul lipsită de educație românească (Citatul confidențial No. 256/933, lectura jud. Arad).

Această statistică înșiră numai comunele cu populație cu românescă sau cu majoritar românești. Comunele populație mixtă, în cari sunt și români, în jud. Bihor, sunt:

Numărul Românilor în aceste comune românești ar fi de 100 suflete.

Numărul bisericilor e de 7, a-

revenit un teritoriu de 2754 km² și un important număr de Români (cam 25000 de suflete).

Județul Bihor (trunchiat și rămas în partea Ungariei), e împărțit în șapte plase: 1. Bereteuifaldu, 2. Bihorcrstur, 3. Cefa, 4. Drișca (Derecske) 5. Leta Mare, 6. Salonta și 7. Sărrétul. În plasa Bereteului au rămas 16 comune: Într'a Cristurului 13: într'a Cefei 7, într'a Letei 6, într'a Drișei 7, într'a Salontei 3 și într'a Sărrétului 8.

Statistica maghiară din 1920, ne arată în plasa Bereteului abia 793 Români, într'a Cristurului 2290 Români, într'a Cefei 929 Români, într'a Letei 1342 Români, într'a Salontei 2063 Români și într'a Sărrétului 54 Români. Total: 7507 Români. Vom vedea însă, că cifra arătată de statistica maghiară nu coreșpunde adevărului.

Numărul comunelor Bihorului ungueresc e de 60 și din acestea cam în 50 găsim elemente ro-

mânești.

Românii uniți (gr. catolici) au 8 parohii, aparținând episcopiei unite maghiare de Hajdudorog. Aceștia sunt trecuți în rubrica populației de naționalitate română („a görög kat. magyarok 8 plébaniája a hajdudorogi egyházmegyéhez... vannak beosztva”. Cit. din „Réval Nagy Lexikona, vol. XX, Budapesta 1927, pag. 15). Deci Românii uniți nici nu mai sunt socotiți ca făcând parte din naționalitatea românească, ci ca veritabili maghiari.

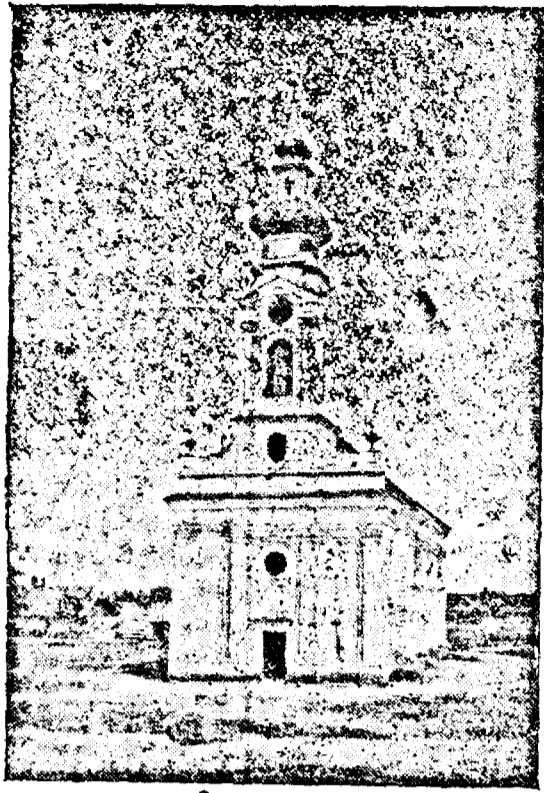
Românii ortococși au 8 parohii, aparținătoare Eparhiei ort. rom. de Arad. O parohie gr. cat. română (Bedeu), aparține eparhiei unite de Oradea. (Cf. Réval, p. 15).

Atât biserica greco-orientală rom. — care n'a fost anexată încă definitiv episcopiei maghiare unite de Hajdudorog, aparține conducerei însărcinatăului special al guvernului maghiar din Budapesta (cf. blv.)

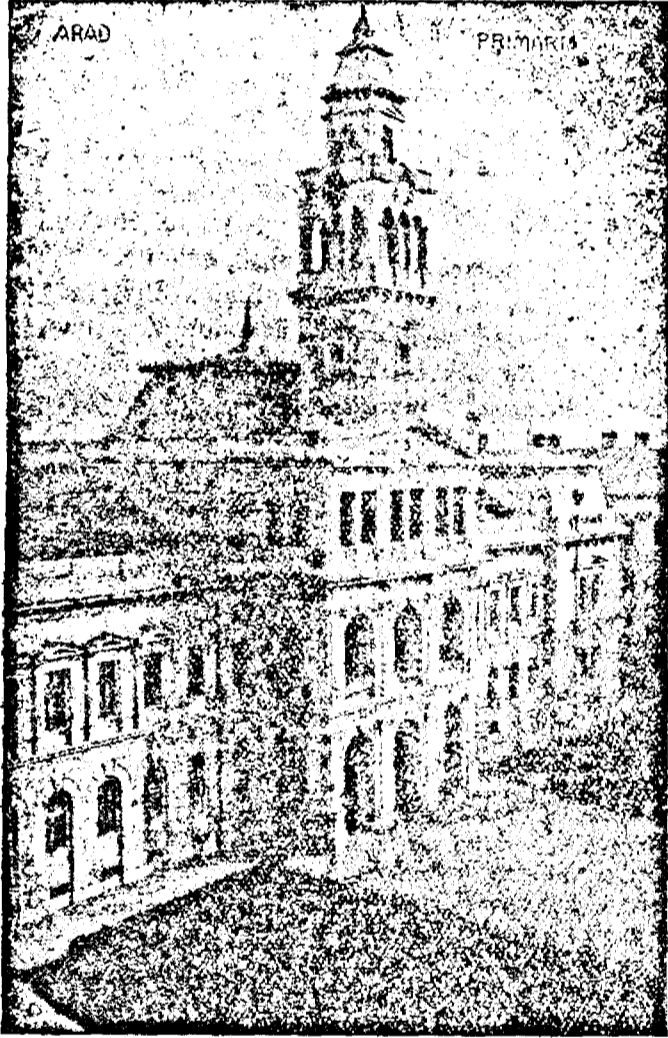
În cele șapte plase ale Bihorului ungueresc, găsim Români în comunele următoare:

1. În comuna Bereteu (Berettyóújfalu, centrul plasei cu același nume), la 1900, e arătat 1 Români, dar la confesiuni găsim 179 ortococși (acești toți sunt Români) și 30 de gr. catolici. Atât ortococșii cât și greco-catolicii sunt Români, pe cari statistica maghiară „după criteriul limbii”. La trecut drept Unguri. Deci, la această dată avem în Bereteu 209 sufletele românești. Românii uniți au fost anexați episcopiei unite maghiare de Hajdudorog. La 1910, statistica maghiară, ne arată, 53 de Români, iar la confesiuni 85 gr. cat. și 253 ortococși. Numărul Românilor era deci de 338 suflete. Ortococșii Români din Bereteu sunt administrați ca filie de parohia ort. rom. din Petar-deu (Mezőpeterd). Și astăzi mai sunt în Bereteu vreo 200 Români, iar restul au fost maghiarizati.

Aradul de azi și de demult

Străvechea biserică românească a Aradului depe locul unde-i astăzi liceul Moise Nicoară

Primăria Aradului

În curând vor dispărea complet.

2. În comuna Bereteu Sf. Martin (Berettyoszentmarton, plasa Bereteu), la 1900 sunt arătați 6 Români, iar la confesiuni aflăm 30 gr. cat. și 179 ortodocși. Aceștia erau cu toții Români. Total: 209 suflete. Românilor nu li s-a anexat Hajdudorogului, iar ortodocșii sunt administrați ca filii de parohia ort. rom. din Petardeu (Mezőpeterd). La 1910, statistica maghiară ne arată 10 Români, iar la confesiuni găsim 8 gr. cat. și 217 ortodocși. Deci, 225 Români. Astăzi, sunt aproape complet maghiarizați.

3. În comuna Cecmeu (Cökme, plasa Bereteu), la 1900 sunt arătați 59 Români, iar la confesiuni 179 ortodocși și 9 greco-catolici. Numărul Românilor era deci de 188 suflete. Românilor ortodocși sunt administrați ca filii de parohia ort. română din Darvas, având 179 credincioși. La 1910 sunt arătați 9 Români (mai puțin cu 50, decât la 1900!), iar

la confesiuni 143 ortodocși și 9 gr. cat. Total 152 suflete. Filia Cecmeu, care aparține parohiei ort. rom. din Darvas, are și astăzi vreo 180 credincioși români.

4. În comuna Darvas (Darvas, plasa Bereteu), la 1900 sunt arătați 57 Români, iar la confesiuni 503 ortodocși (toți Români) și un gr. catolic. Total: 504 Români. La 1910 sunt arătați abia 14 Români, iar la confesiuni 500 ortodocși (statistica maghiară l-a considerat pe Românii ortodocși drept Unguri, pentru că vorbeau și în limba maghiară) și 5 greco-catolici. Total: 505 Români. În Darvas, Români au o parohie ort. rom., care la 31 Dec. 1919, după datele eparhiei noastre de Oradea, avea 694 credincioși (toți Români!). Parohia are următoarele filii: Borbdia, Borșod, Cecmen, Szeghalom și Füzegymat. Totalul credincioșilor acestei parohii era de 746 suflete. Parohia are biserică ort. rom., o școală confesională, dar fără

preot și învățător român.

Cel 700 de Români din Darvas sunt expuși unei asimilări grabnice.

O altă statistică românească ne dă următoarele date: Darvasul e locuit de 1504 Români; are o biserică, iar școala confesională a fost preluată de statul ungar, fără învoirea locuitorilor români. „Din partea primăriei se fac prestări, cu amenințări, încât în fiecare sâmbătă și Duminică, cu asistența jandarmilor, în biserică românească, predica în limba maghiară” (Cit. „Gazeta Antirevizionistă,” Arad, 21 Oct. 1934.)

Darvasul e comună mare („nagyközség”) și în 1910 avea 1301 locuitori, în marea majoritate Români. Are oficiu poștal și telegrafic, o bancă, cooperativă și întreprinderi industriale.

În biserică ort. rom. se păstrează o seamă de icoane și obiecte sfinte de mare valoare

Greutățile așa-ziselor colonizate ale guvernului Gömbös

Am anunțat acum câteva săptămâni după ziarul budapestan „Ujság”, că guvernul Gömbös se gândește să înceapă mult trâmbițatele colonizări (cari după această știre a lui „Ujság” nu vor fi colonizări, adevărat mutări, ci numai parcelare în hotarul satului celor cărora ar urma să li se dea pământ) printr'un apel făcut la bănci și la casele de asigurare, ca să cumpere dela latifundiarilor pământurile de cari aceștia nu au nevoie (adevărat pământurile îndatorate) și apoi să le dea în arendă, garantându-li-se arenda prin obligații de stat.

Cu alte cuvinte: urmează să facă o afacere latifundiarilor și băncile, iar țărani vor fi simpli arendași. „Ujság” a și spus-o răspicat: Pământurile căpătate astfel nu trec în proprietatea așa-ziselor coloniști, ci rămân proprietatea băncilor și-a caselor de asigurare!

Acum ne dă o nouă știre despre aceste mult trâmbițate „colonizări” ziarul „Pesti Hirlap”, oficiosul Ligii Revizioniste, prin n-rul din 18 Aprilie.

Ni se spune că guvernul își are deja planul finanțării colonizărilor (planul arătat mai jos), și-l mai trebuie bani ca să finanțeze începutul gospodăriilor coloniștilor. În privința aceasta a început tratative cu creditorii din străinătate al țării, ca să-i deie guvernului o conversiune, adevărat să nu trebuiască să le achite datoria ci banii și cametele să rămână în țară, ca împrumut pentru finanțarea coloniștilor. Creditorii nu s'ar împotrivi acestui cereri, dar ce să se soluționeze chestiunile cametelor minime ce urmează să se plătească în valută, iar aceasta depinde de viitoarea recoltă

și de valorificarea ei. „Pesti Hirlap” este foarte pesimist. Ne spune că n'are nici un an în trecut Gömbös a venit încă n'are nici un an în trecut Martie, după convenția n'are nici un an în trecut la Roma, cu planuri de valorificare a recoltei, iar de data asta n'are nici un an în trecut soluție nici la sfârșitul lui Aprilie.

Ingrijorarea aceasta a oficiosului Ligii Revizioniste e n'are nici un an în trecut din vremea din urmă a Italiei de Ungaria. Anul trecut Ungaria era în relații bune cu Italia, avea cu ea o convenție prin care Italia se angaja să ia tot prisosul de bucate al Ungariei, și totuși exportul unguresc în Italia n'a corăspuns așteptărilor. Acum re-

lațiile cu Italia sunt foarte proaste, convenția privind recolta prisositoare iar Germania spre n'are nici un an în trecut dreptat în lunile de politica externă a nu se grăbește să seze Ungaria negociindu pentru pierderea ce rit-o prin înstrăinarea Italiei.

Triste perspectivă steapă pe generalul Gömbös, și totuși pe a le-i proiecte de col pe cart gazeta tre „Erdélyi Hirlap” de avusese îndrăzdeala câteva săptămâni numească „adevărată mără agrară”, și s'ar înjurând reforma a României.

Revizuirea supușilor străini

Ministerul muncii a hotărât să se facă în cursul lunilor Mai și Iunie o revizuire a tuturor supușilor străini, cari locuiesc în România pe bază de bilete de liberă petrecere. Odată cu aceasta, se va face și o revizuire a autorizațiilor date acestor străini de a exercita profesii în România.

Ministerul muncii tuturor departamentelor blouri despre diferitele garii de străini cari și funcționează în pe baza autorizațiilor recomandărilor date ritele departamentelor siliile de revizie nu examina situația și

In Rusia nu mai este nici ciumă și holeră

Odată cu reluarea legăturilor diplomatice cu Rusia, organele noastre sanitare au instituit carantina pentru călătorii și proveniențele din anumite localități ale acestei țări, unde se știa că-i ciumă și holeră.

Oficiul internațional de igienă publică dela Paris a făcut cunoscut ministerului sănătății, că în Rusia nu mai sunt cazuri de ciumă și holeră, deci în baza acestui

aviz s'a hotărât ca perez dela 30 Aprilie, ridice măsurile care pentru călătorii și profele ce vin din: Sere Crimeea, Asia Mică turile, din Marea Ne Azov din Rusia și unde holera s'a stiu cum și din Odesa, mai este ciumă. hotărâre a fost com medicilor de porturi știință.

(„A gör. kel. egyház birtokában értékes aranytárgyak vannak”. Vezi Lexiconul Réval, vol. V., pag. 316).

Deci, după ultima statistică românească, în Darvas, ar mai trăi și astăzi 1504 Români. Aceștia însă sunt în mare parte maghiarizați și statistica maghiară din 1920, îl arată în marea lor majoritate drept unguri.

5. În comuna Esztár (plasa Bereteu), puținii Români de acum 20—30 de ani, au fost în cea mai mare parte maghiarizați. Statistica din 1900 ne mai arată abia 16 Români, iar la confesiuni găsim 23 gr. cat. și 43 ortodocși. Total: 66 Români. La 1910 e un singur Român, iar la confesiuni 25 gr. cat. și 18 ortodocși. Total: 43 Români. Aceiași situație o găsim și la 1920. Români din Estar, sunt aproape complet maghiarizați.

6. În comuna Furtal (Bereteu), la 1900, sunt 30 Români, iar la confesiuni 30 ortodocși. Total: 30 Români ortodocși. La 1910 mai arată nici un singur Român iar la confesiuni 54 (toți Români!). Români sunt administrați ca filii de parohia ort. rom. din Jacs. Astăzi mai trăiesc în aproape 100 de suflete expuse unei maghiarizări nice.

7. În comuna Gabor (Bereteu), la 1900 nu se arată nici un singur Român, dar la 1910 sunt 30 de Români. La 1910, găsim la comuna de Români ortodocși catolici. Total 42. Astăzi din această comună sunt plet maghiarizați. (Va urma)

TOT ROMÂNUL DE BINE CITEȘTE ZIARUL

Sărbătoarea portului românesc la Curtici

...sărbătoare a biruinței, pentru granița curticeană o mare sărbătoare a unei biruințe se poate nădejdea aceluiași zi o biruință a portului la o graniță foarte bine... suseste de niște foarte... unde însă stăpânirea... jalone urme de cor... portului românesc. Prin... vrednică de toată lauda... arădane de agricultură... samă a neobositului ei... insp. Nic. Popescu, și... aduința școlii de industrie... din Arad, portul românesc... din nou apariția într-o... frunză de graniță, unde... vine în România vedea... nu se deosebește prea mult... răcăminte de lumea Un... răvnește să mute stâlpii... implântați de dreptatea... la Curtici.

Arad la Chișineu, s'a pornit anul acesta în județul nostru o acțiune vrednică de toată lauda pentru reimpământenirea portului românesc în partea apuseană a ținutului Aradului. Inceputul s'a făcut la Chișineu, ținându-se seamă de faptul că această frunză comună, cu un trecut atât de glorios, luptă așa de laudabil de câțiva ani ca să revie în partea locului virtuțile străbune. I-a urmat imediat cursului de țesătorie și de broderie dela Chișineu un curs asemănător la Curtici, și s'a ales acest sat de-o parte din considerația care a fost avută în vedere și la Chișineu: că-i unul dintre cele mai bogate în manifestări românești, iar de altă parte din considerația că străinul ce vizitează România, aici dă năvălă ochi cu țara noastră, și o vede sub aspectul îmbrăcăminteii așa de puțin românească. Cursul dela Curtici a luat acum, la Sânjorz, sfârșit, și anume în cadrele unei serbări cu adevărat simbolice. N'a fost numai sărbătoarea Curticiului, a fost o sărbătoare a ideii românești.

Cursul de țesătorie și de broderie românească dela Curtici

...pot în zilele dinfăi ale lucrărilor, cursul de țesătorie broderie românească dela Curtici a avut două secții: una pentru fetele dela școala complementară și alta pentru adulte, frecventat deopotrivă de elevetele și de țărânci. Cursul a început la Casa Națională a femeilor, sub conducerea d-șoarei Iana Popescu, din Arad Irina Popescu, d-șoara Eufrozina Verzan, d-șoara Demetra Popescu, d-șoara Iuliana Pop, d-șoara supravegherea unu codex localnici alcătuit din Zenovie Brădean, președintele Casel Naționale, și din dr. Iancu, dr. Colceriu, Alămoreanu, Liuba, Hențiu, și Ursu. A fost organizat, am am mai spus, de d. ing. Nicolae Popescu, neobosi-

tul secretar general al Camerei agricole regionale, asistat de d-nii Nic. Crișan și Cioban dela Camera de agricultură a județului.

În cadrele cursului s'au ținut șezători cu povești și proiectii cinematografice pentru elevele școlii complementare, iar pentru adulte șezători cu conferințe despre creșterea copiilor, despre îngrijirea păsărilor și animalelor domestice, ș. a. Conferințele le-au ținut d-nii dr. Cornel Radu, directorul spitalului de copii din Arad, dr. Șt. Țiriac, prof. T. Mariș, prof. ing. agr. Iancu, prof. N. Blaga. De altă parte s'a înființat la școala de fete o răsadniță de flori și zarzavaturi, ca să fie de model și să se dea cursistelor zarzavaturi. Li s'a mai dat deasemenea, ca premii sau cu preț redus, ouă de găini de rasă.

Un praznic de neuitat

...s'a încheiat Marți după... ză, cu o serbare cât se poate mareată. Sărbătoarea culturală a parohiei, unde se ține loc cursul de țesătorie și broderie și unde s'a serbat această biruință a portului românesc, și-a așteptat oaspeții amenajată toată în splendidele sălă și scoarțe românești, a căroră își era mai mare... să-ți plimbi privirile. Și mare ni-a fost surpriza în expoziției, unde așteptau vizitatorii adevărate comori de românească, lucrăte de mâinile acestui sat de graniță, obișnuite până acum numai podoabe corcote de influență ungurească. Serbarea a fost onorată cu prezența lor de un mare număr de oaspeți, în frunte cu P. S. Episcopul dr. Grigorie Comșa. A fost notat între alții pe d-nii: director general Măndru din București, insp. școlar Cioflec din Iașișoara, amândoi trimiși special, președ. Camerei agricole Justiu Marșleu, revizorul școlii Lazăr Igrășan, consilierul, e-

parhial Mihail Păcășean, pâr. T. Guleșu și d. Julian, șeful gării Șofronea, funcționarii Camerei agricole N. Crișan, Cioban și dr. Seymann, insp. agr. Iancu, dir. șc. viticole din Măniș Juncu, inv. Trifu din Arad, pâr. Crișovan din Radna și profesoarele școlii de industrie casnică din Arad în frunte cu d-șoara directoară Irina Popescu. Localnicii au participat la marea praznic cu mic cu mare, în frunte cu comitetul supraveghietor arătat mai sus și în frunte cu d-nii dr. Iancu, deputat, dr. Alămoreanu, pâr. Loringiu, dir. șc. Dragoș, dr. Zaharie Colceriu, d-na și d. inv. Eremie Ardelean, d-nele învățătoare Biro și Popescu, d-na Nicolăiescu, d-nii Pascu Ursu, Ilie Mocuța, Pavel Hențiu, G. Precupescu, Petre Boneu, Const. Lăpădatu, Simion Iancu, I. Chereș, D. Gherman, I. Pantelimonescu, Toma Chira, ș. a.

La sosirea oaspeților, au cântat cântece de bun sosit corul școlăresc de sub conducerea d-nei inv. Rădulescu și corul bărbătesc de sub conducerea d-lui inv. Eftimie Ardelean, apoi s'a început serbarea în ritmurile Imnului Regal.

Cuvântările

Întâiul a luat cuvântul președintele Camerei agricole, d. dr. Justiu Marșleu, felicitând pe curticeeni pentru străjnicia cu care au ținut în trecut la neamul lor și pentru străduința prin care au ajuns după unire să fie a gospodari în fruntea satelor arădane. Curticeenii, a spus oratorul, au ajuns după desrobire să ia locul șvabilor din Sântana, cari erau vestiți că în hotarul lor nu-și pune nimeni din alt sat piciorul, în schimb dânsii acaparează pământurile din hotarele altor sate. Tot astfel plugurile curticeenilor au intrat în toate hotarele satelor învecinate, până în marginea Aradului. Vrednicia

a mulțumit Camerei agricole pentru gândul ce i-a avut ca să învețe populația acestei granițe să revină la portul strămoșesc, apoi a avut cuvinte de călduroasă apreciere la adresa bisericicii și a școlii confesionale, datorită cărora populația acestei frontiere și-a știut năstra necorcote sufletul și limba. A încheiat cu bătrânească înțelepciune rugând pe intelectuali orășeni să vină între săteni numai cu ramura de măslin a păcii, și a asigurat că oricâteori nu vor veni să sămene ură și desbinare, vor găsi la popor cea mai mare ascultare și alipire.

D. insp. Cioflec a adas realizării dela Curtici aprecierile mi-

imi place să cred, a încheiat P. S. Sa, că ceea ce sărbătorim aici la Curtici la capăt de țară, va fi un îndemn pentru toate părțile de țară unde portul românesc și cămăscul românesc s'a pierdut sau a început să se piardă, ca să revină așa cum revine astăzi Curticiul la broderia, la țesătura românească. Să dea Dumnezeu începutului acestuia o cât mai frumoasă rodire.

Premierile

După cuvântarea P. S. Sale a declamat o poezie națională fetița Cornelia Munteanu, apoi oaspeții au vizitat expoziția.

Serbarea s'a încheiat cu premiera următoarelor cursiste:

Dela cursul de adulte, Floare Ardelean, Elena Jivan, Elena Gabor.

Dela cursul pentru elevele școlii complimentare: Maria Băntănean, Ana Horjea, Ana Lucuța, Florica Roșu, Marta Ispravnicu, Magda Chilian, Elisabeta Hențiu, Iuliana Popovici, Florica Galeș, Catlța Curtuțiu, Livia Don, Maria Don, Ana Moș, Maria Mocuța, Lucreția Șiclovan, Iuliana Fărcaș, Maria Tăucean, Elena Lucuța, Borba a Meterle, Florica Trața, Ana Bulboacă și Stela Precupescu.

curticeenilor s'a dovedit și prin faptul că au ajuns să aibă cel mai bun gâd din tot județul, și Camera agricolă se felicită că-i vede ajunși în frunte, pentru că are și ea o parte de contribuție la această înaintare a lor.

D. insp. N. Popescu, organizatorul cursului de țesătorie, a făcut o dare de seamă despre realizarea prăznuită prin serbarea aceasta, și a arătat importanța națională ce o are acest curs la granița apuseană a țării. Voim, a spus d-șea, să facem pe curticeeni să fie ca înveșmântare vrednici de numele părintelui Decebal, care împodobește gara lor.

Pâr. Zenovie Brădean a vorbit în numele comitetului de supraveghiere a cursului, și a accentuat rolul ce-i revine femeii române în îndrumarea rosturilor vitoare ale neamului.

Al patrulea orator, țărâncul cu patru clase de liceu de pe ve-

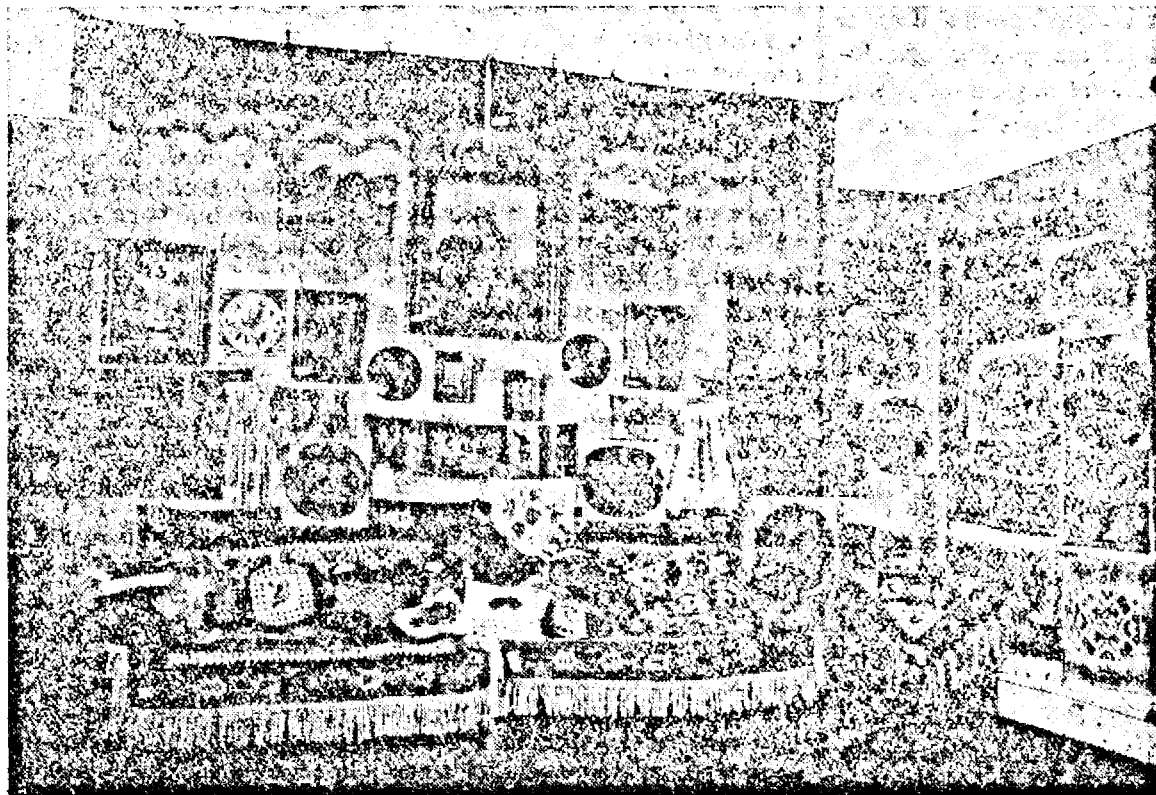
mea ungurească Alexă Bulboacă, ministrului de instrucție, arătând că înfăptuirii ca aceasta dela Curtici sunt merite să întregască gândul ce l-a avut școala când a înființat cursurile primare complimentare.

D. Măndru, director general, a adus salutul ministrului de agricultură.

Cel din urmă a luat cuvântul P. S. Sa Episcopul dr. Grigorie Comșa, evocând vremurile nu atât de îndepărtate, când româncele noastre nu șiau ce-i dantela și decoltajul. A amintit de sortetele de boleri și de domnițe din vechile noastre bisericici, înveșmântați în haină românească. A arătat apoi că astăzi portul românesc e tot mai mult pășit, că e purtat tot mai puțin din convingere, și că încep acum să năpădească satele noastre cântece străine decoltate, plerzându-ni-se astfel cele mai caracteristice comori românești.

Publicațiile străine ale Ligii Revizioniste Maghiare

„Pesti Hirlap” din 24 crt. publică sumarul numărului de pe Aprilie al publicațiilor străine ale Ligii Revizioniste: „Nouvelles Danubiennes”, „Corriere del Danubio” și „Donaukurier.” Reținem între altele următoarele: În publicația franceză secretarul dela Paris al Ligii Revizioniste, Honti Ferenc, polemizează cu d. Franklin-Bouillon, care a spus într'un discurs rostit în parlamentul francez la începutul lui Aprilie că ungurii sunt păsări răpitoare și că sunt o anexă a nemților. Într'un articol se comentează sentința Curții românești de casăie prin care s'a dat dreptate în contra ministerului instrucției profesorului ungarizat Borcsa, care dăduse statul în judecată pentru că i-a silit fetița în baza articolului de lege privitor la școlarizarea desromânizaților, să treacă dela școala primară maghiară la școala de stat.

Sala Expoziției

Ce fel de ziare budapestene se admit în România

De astă toamnă a fost anul, de când la ziua „iredentel arădane” (6 Oct.) ziarul „Az Est” a îndrăznit să publice o instigație de cea mai mare cutezanță în contra României, și de astă vară de când oficiosul socialist „Népszava” s'a dat pe brazda iredentel, nu mai sunt admise în România decât două gazete budapestene zilnice: „Ujság” și „Magyar Hirlap”.

„Ujság” s'a purtat până acum destul de precaut, ferindu-se de ațărări cari l-ar fi putut atrage anularea autorizației de intrare în țară.

Magyar Hirlap”, în schimb, și-a angajat un colaborator din România, care sub titlul că publică impresii de călătorie din orașele ardelenne, se dedă la adevărate instigații. Se știe astfel dintr'un număr recent al „Gazetei Antirevizioniste”, ce ațărări s'au publicat în această gazetă admisă în România în legătură cu Aradul.

Acum, de Paștile ungurești, amândouă aceste gazete au crezut că pot să-și permită să facă iredentism în chip fățș. Și nu s'au înșelat. Au fost lădate să se vândă la toate chioșcurile din țară, și n'au fost confiscate decât la Arad.

Iată ce se scrie în articolul de fond al lui „Ujság”, sub titlul: „Inviere” și sub semnătura contelui Gheorghe Apponyi:

„Pentru noi ungurii, ca unii ce suntem răstigați pe cruce și mai-mai ne îngroapă timpul, sărbătoarea Invierii înseamnă mai mult decât pentru fiil altor națiuni mai ferice și mai libere. Noi vrem să trăim și vrem să arătăm că și știm să trăim. Cu toată căderea sa, națiunea crede în reînvierea ei. Credința aceasta a ei are puteri, puteri minunate și învățăminte de neînvins, pe cari putem să le tragem din trecutul vieții naționale. Multe lupte am trăit în cei o mie de ani, multe încercări ne-au chinat, de multe ori a fost rănit trupul națiunii noastre. Totdeauna am știut să trăim din nou, și totdeauna am știut să înviiem. Din aceasta putem să luăm putere și încredere, ca să ne continuăm lupta pentru dreptatea noastră, pentru dreptul nostru la viață, pentru egalitatea cu celelalte națiuni și pentru ca să putem crede în învierea Ungariei.”

Articolul bălatului lui Albert Apponyi se nchele astfel:

„Să vrem și să știm crede în viața națiunii, să vrem și să știm crede că fiecare flu al națiunii dorește cu adevărat să lucreze și să activeze pentru marile viitor al vieții naționale, să știm crede în învățămintele trecutului și în nădejțile viitorului: acestea-s eternele adevăruri și eternele învățături, cari trebuie să simțite atunci când credem și ne încredem în înviere.”

Un alt articol, al primarului general al Budapestei Eugen Sipöcz, publicat în pagina a treia a n-rului de Paști al lui „Ujság” se închele cu cuvintele:

„Credința în învierea națională

încălzește inimile patriotice. Avem nevole de mare credință, de suflet mare, ca să ajungem peste calvar la mărirea pascală a dreptății maghiare.”

Cum e cu puțință să se admită în România asemenea instigație?

Și de ce nu se mai face importul acestor gazete pela Curtici, unde de bine de rău mai erau controlate, și sunt aduse pela Episcopia Bihorului? Nu vede nimeni că e ceva la mijloc, dacă în loc să le trimită pela Curtici, ca s'ajungă la Arad, în Bănat și pe toată linia Mureșului după amiază și seara, instigatorii dela Budapesta își trimit ziarele pela Episcopia Bihorului, suportând riscul unei regulate întârzieri de 12 ceasuri, pe care orice om cu mintea întreagă îl știe ce înseamnă?

Pentruca cetitorii să înțeleagă puțințel taina acestui risc, acestei întârzieri de-o jumătate de zi pe care instigatorii dela Budapesta o primesc cu dragă voie (atunci când gazetele dela București se dau peste cap ca să evite o întârziere de-un ceas), vom aminti că oficiul jupânului Darvas (fost comisar al poporului) și al celorlalți ca dânsul cari fac averi și palate, în România și la Budapesta, din negocierile acestor iredentist, falmoasa „SLOVA”, fostă înainte „PALLAS”, se află la Orade, și poate deci acolo să facă și să dregă ceea ce la Curtici nu prea putea.

Galeria bronzurilor

— Sebestyén József, Holosi Janos, Csató Ödön și ceilalți intruchipători ai cinstei minorități dela administrația financiară din Sătmar —

Vă mai aduceți aminte de obrăznicia la care s'a dat oficiosul sionist „Uj Kelet” dela Cluj într'un articol referitor la numerus valachicus, pe care îl numea numerus pungășicus. Avea adecă oficiosul sionist îndrăzneala să spună că se cere darea afară din slujbe a minoritarilor cinstiți, și nlocuirea lor cu români, adecă cu pungăși. Celelalte ziare minoritare din Ardeal, chiar dacă n'au folosit astfel de expresii în comentariile ce le făceau numerusului valachicus, nu s'au lăsat mai prejos decât „Uj Kelet”. În toate aceste comentarii a fost vorba despre cinstea intrupată a funcționarilor minoritari, pe cari îi atinge proporționala cerută de dr. AL Vaida-Voivod.

Noi am mai arătat în coloanele acestea ce fel de cinste intrupată sunt funcționarii aceștia, de cari, fără să știe românește nici într'al 16-lea an după unire, gem cele mai multe oficii publice românești. De data asta vom da ca exemplu cinstea ce s'a intrupat în funcționarii minoritari, unguri sau evrei, în orice caz însă ungarizați, ai administrației financiare din Satu-Mare. S'au ridicat în contra acestei administrații financiare, din tot orașul și județul

Cătră cetitorii cărora le trimitem numere de probă

Rugăm pe onorații cetitori cărora le trimitem numere de probă, să nu ni le trimită napoi în cazul că n'ar vrea să se aboneze, deoarece primirea lor nu-i obligă la nimic. Le trimitem gazeta de probă o lună de zile, iar după aceea o trimitem numai celor cari se abonează și-și achită abonamentul înainte.

Precum am anunțat, numărul de față al „Gazetei Antirevizioniste” e ultimul ce se mai trimite restanțieri cari nu nevor fi achitați până la următorul număr o parte din modestul abonament.

Odată cu suspendarea trimiterii siorului, vom începe din săptămâna viitoare în fiecare număr gazetă lista acestor restanțieri și-a domnilor fără ca ani de acasă cari ni-au celit gazeta luni de zile, unii din Septembrie, și-apoi ni-au refuzat-o fără să-și achită datoria pentru numerele reținute.

Vor fi șterși din lista neagră numai acei cari și achită între timp datoria.

Politica internațională

Tratatul dintre Franța și sovietele rusești pentru încheierea unui tratat de sprijinire militară reciprocă ni-au rezervat de Paștile catolice o surpriză care a dat mari speranțe Germaniei și aliaților săi: Discuțiile pentru încheierea tratatului s'au întrerupt fără veste, din pricină că sovietele puneau Franței condiții militare cari nu puteau fi primite. Comisarul Litvinov, care ducea tratativele, a fost chemat fără peste la Moscova. Îndată după sărbătorile catolice s'am publicat apoi comunicate că întreruperea tratatelor s'a datorit de-o parte și de alta unei tâlmăcirii greșite a intențiilor celor două țări, și că negocierile s'au reînțepit.

Neînțelegerea se iscase din pricina rolului rezervat în pact Ligii Națiunilor. Articolul prim al

pactului prevedea că în cazul unei atăcări flagrante din partea v'unui stat, Franța și Rusia vor lua imediat măsuri de apărare și vor înștiința Liga Națiunilor; iar articolul al doilea, în jurul cărui au fost neînțelegerile, prevedea că se va aștepta avizul Ligii Națiunilor, ceea ce putea să însemne că dacă v'un stat sau altul ca care Franța a încheiat înțelegeri ca cea dela Locarno bunăoară se împotrivesc, pactul ruso-francez devine inaplicabil. Rusia a pretins schimbarea acestui articol în sensul că numai se va aviza Liga Națiunilor, dar nu l se va aștepta avizul. E vorba acum că s'ar fi ajuns la o înțelegere în sensul acesta din urmă: adecă că nu se va aștepta avizul plenului Societății Națiunilor.

Conferința dunăreană

Se telegrafiază din Roma că pregătirile conferinței dunărene se fac de zor, și că s'ar fi fixat data conferinței pe ziua de 3 Iunie, urmând să se țină la Firenze. Convocarea o vor face Franța și Italia dela oialtă.

Conferința urmează să discute oficial și să aducă hotărâri numai în privința neatăcării Au-

striei. Se va semna o convenție generală de neamestec în treburile Austriei și alta prin care se vor fixa măsurile ce au să se ia dacă se calcă această convenție.

Inarmările ungurești

Chestiunile celorlalte state, și în primul rând reînarmării Ungariei, nu vor veni deci în discuție oficial, și cel mult vor fi discutate ca informare și ca dorință. Pretenția Ungariei de a i se da drept de înarmare va lipsi din discuție pentru motivul că la Stresa s'a hotărât să nu se discute înarmările ungurești și bulgărești decât după ce se va fi făcut și semnat de cătră statele europene un plan de asigurare generală.

Incelarea acțiunii revizioniste

Ca ados la hotărârea că nu vor pune în primejdie independența și integritatea Austriei, statele cari vor participa la conferință se vor angaja că nu se vor amesteca unul în afacerile interne ale celuilalt, recunoscându-și adecă reciproc situația creată prin tratatele de pace.

Atitudinea Ungariei, Germaniei și a Poloniei

La conferința dela Firenze vor fi invitate să participe prin ministrul lor de externe următoarele state: Italia, Franța, Germania, România, Iugoslavia, Austria, Cehoslovacia, Polonia, și Ungaria. Polonia și Ungaria ar fi aderat până acuma numai în principiu la convenția ce se planuește. Germania a cerut lămuriri cu privire la tâlmăcirea ce trebuie să se dea „nelmixtării”.

Răsvrătirea Ghimeș

Justiția românească a dat foarte lertătoare și în sul răsvrătirii ce au înțep în Săcuime după atestarea Marsilia agenții iredentiste maghiare. A condamnat pe o vrătire (la trei luni închisii) numai pe un cap al răsvrătirii pe „voivodul ciangălesc” cum îl zice presa ungară, Emeric Tanko, iar dintr'unia a pus pe banca acuzării pe 17 inși, și-anume nașteru tru ultraj, și a pedepsit numai pe trei, la o lună câte-o jumătate de luni prsoare: pe nevasta lui Petrusc fiindcă a dat cu băta în c'unui funcționar public, și d'mânii maghiarizați Gheorghe Ilbog și Gheorghe Kozsojaj (jocar).

Nu vom discuta mărirea ptiției, se impune însă să facem comentarii la se face la pesta „Pesti Hirlap”, ziarul Ligii Revizioniste, merge acolo cu obrăznicia, încântă cheie editorialul ce l-a scris cu privire la această sentență n-rul dela 19 Aprilie, că Ungaria trebuie să se ze pe această chestie Ligii Revizioniste. Și anume: Pentru că vodul ciangălesc Emeric a fost condamnat din pricină că s'a dus să predele primii să din sat o hârtie prin care să se respecte România tratatol pace. Așa numește oficiosul Revizioniste somația ce-va seră autorităților românești vrătirii puși la cale de iredentel, ca să se nchidă românești, să se înceteze să mâniaza venirii la matcă a rea reților ș. a. m. d.

Indemnul acesta al lui Hirlap”, ca să fim părți la neva că nu respectăm cinstea referitoare la minorități al tatalui de pace, e de sigur noastim. După ce se știe dize loanele noastre ce-au spus larnă și „Pesti Hirlap” și oficiosul guvernului maghiar dapesti Hirlap”: că în Ungaria nu se poate face referire la ste clauze (evident, e vorba spre aplicarea lor în Ungaria fiindcă tratatul de pace simplu petec de hârtie maghiarilor cu forța. Și acum „Pesti Hirlap” și toți bojocli: iată cum se trată în România cine cutează să ră aplicarea tratatului de pace — ba îndrăznește să ne rețină și cu Liga Națiunilor.

N're decăt. Căci demult așteptăm discuție internațională a contrast: a aplicării dela d'în Ungaria a tratatului de pace și a imparțialității justiției și a justiției maghiare.